

Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije
i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine,
strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine
ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina
ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine

Broj: 05/6-50-15-27-85-4/23

Sarajevo, 23.2.2023.

IZVJEŠĆE

**o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju
kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud
Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom
Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i
Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine
za 2022. godinu**

Veljača 2023. godine

SADRŽAJ

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE	3
POGLAVLJE II. NADLEŽNOSTI NEOVISNOG POVJERENSTVA	5
POGLAVLJE III. IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI NEOVISNOG POVJERENSTVA U 2022. GODINI	6
Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Neovisnog povjerenstva	6
1. Usvajanje Izvješća o radu Neovisnog povjerenstva za 2021. godinu.....	7
2. Financijsko poslovanje Neovisnog povjerenstva.....	7
Odjeljak B. Posjeti Neovisnog povjerenstva Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH	8
1. Najavljeni posjet Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH od 11. 5. 2022.	8
2. Najavljeni posjet Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH od 5. 12. 2022.	12
Odjeljak C. Javnost rada	15
Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu	15
POGLAVLJE IV. PREPORUKE.....	16

Na temelju članka 52. stavka (11) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16) i članka 2. stavka (6) Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine, Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine na 85. sjednici, održanoj 23. 2. 2022., usvojilo je i Parlamentarnoj skupštini BiH podnosi sljedeće

I Z V J E Š Ć E

o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine za 2022. godinu

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE

Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud

sukladno zakonu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Neovisno povjerenstvo) uspostavljeno je sukladno članku 41a. stavku 2. Zakona BiH o izvršenju kaznenih sankcija pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, br. 13/05, 53/07, 97/07, 37/09 i 100/13) kao neovisno tijelo Parlamentarne skupštine BiH.

Neovisno povjerenstvo ima pet članova koji su imenovani na mandat od pet godina odlukom Parlamentarne skupštine BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 96/15 i 50/17), i to:

1. Mile Lasić, predsjednik Neovisnog povjerenstva,
2. Azra Alajbegović, prva zamjenica predsjednika Neovisnog povjerenstva,
3. Brana Spasojević, druga zamjenica predsjednika Neovisnog povjerenstva,
4. Aleksandar Faladžić, član Neovisnog povjerenstva, i
5. Vedad Gurda, član Neovisnog povjerenstva.

Navedenim članovima Neovisnog povjerenstva mandat je istekao 15. 12. 2020. te je, sukladno tome, Parlamentarna skupština BiH imenovala Privremeno zajedničko povjerenstvo obaju domova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za provođenje procedure imenovanja članova Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica BiH ili drugi sud sukladno zakonu BiH (u daljnjem tekstu: Privremeno zajedničko povjerenstvo) („Službeni glasnik BiH“, broj 10/21).

Privremeno zajedničko povjerenstvo je u 2021. godini provelo natječajnu proceduru za članove Neovisnog povjerenstva te Zastupničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH dostavilo prijedlog liste kandidata za imenovanje pet članova Neovisnog povjerenstva.

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH je na 22. sjednici, održanoj 7. 7. 2021., razmatrao Prijedlog liste kandidata za imenovanje pet članova Neovisnog povjerenstva, ali ga **nije usvojio**.

Neovisno povjerenstvo je neovisno u svome radu prema važećim domaćim propisima i međunarodnim pravnim instrumentima. Svi nadležni organi, institucije i ustanove u Bosni i Hercegovini, pravne i fizičke osobe dužni su dati Neovisnom povjerenstvu sve podatke i

informacije, osigurati i dati sve materijale bitne za njegov rad te pružiti svu pomoć potrebnu za nesmetano i zakonito postupanje Neovisnog povjerenstva iz njegova djelokruga. Neovisno povjerenstvo djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili udruge ili bilo kojeg konstitutivnog naroda ili pojedinca u Bosni i Hercegovini. Članovi Neovisnog povjerenstva rade u sjednicama i operativno na terenu u kazneno-popravnim i drugim ustanovama na teritoriju BiH u kojima su zatvorene ili pritvorene osobe.

O pitanjima iz svoje nadležnosti Neovisno povjerenstvo donosi godišnji plan rada, financijski plan rada, godišnje izvješće o radu, izvješće o stanju i činjenicama utvrđenim nakon posjeta i kontrole u zavodima (ustanovama), odluke, zaključke i druge akte sukladno zakonu i svojem poslovniku.

POGLAVLJE II. NADLEŽNOST NEOVISNOG POVJERENSTVA

Sukladno članku 52. stavku (1) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16) te članku 10. Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva („Službeni glasnik BiH“, broj 23/11), temeljna nadležnost Neovisnog povjerenstva je praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i ostvarivanje ljudskih prava osoba koje izdržavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud BiH, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom BiH ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica BiH ili drugi sud sukladno zakonu BiH.

Neovisno povjerenstvo može pratiti rad zavoda samostalno ili u suradnji s inspektorskim i drugim nadzornim tijelima. Također, može surađivati s međunarodnim i drugim ustanovama ovlaštenim za praćenje i ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda sukladno zakonima i odgovarajućim međunarodnim dokumentima.

Neovisno povjerenstvo daje preporuke nadležnim organima BiH s ciljem poboljšanja standarda smještaja, poboljšanja postupanja i poštivanja ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije ili druge mjere, daje prijedloge i primjedbe koje se odnose na postojeće zakone ili druge propise temeljene na zakonu iz područja izvršenja kaznenih sankcija, obavlja povjerljive razgovore s pritvorenicima ili zatvorenicima, nakon obavljanja posjeta dostavlja izvješća upravniku zavoda i Ministarstvu pravde BiH, prikuplja, obrađuje i potražuje podatke iz svoje nadležnosti te druge radnje iz područja neovisnog praćenja sukladno članku 52. stavku (7) Zakona

Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16).

Bitno je istaknuti da su, zaključno s 31. 12. 2020., svi zatvorenici i pritvorenici iz nadležnosti Suda BiH premješteni u Zavod za izvršenje kaznenih sankcija pritvora i drugih mjera BiH.

S ciljem poduzimanja odgovarajućih radnji ili mjera, sukladno članku 52. stavku (11) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – službeni pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 22/16), Neovisno povjerenstvo podnosi godišnje izvješće o radu Parlamentarnoj skupštini BiH i Ministarstvu pravde BiH.

POGLAVLJE III. IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI NEOVISNOG POVJERENSTVA U 2022. GODINI

U ovom izvještajnom razdoblju Neovisno povjerenstvo realiziralo je planirane aktivnosti održavanjem sjednica Neovisnog povjerenstva kao i najavljenim posjetima Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH. Neovisno povjerenstvo je tijekom cijele 2022. godine zaprimalo pritužbe zatvorenika koje su razmatrane na sjednicama Neovisnog povjerenstva, a koje su zahtijevale pismenu korespondenciju s odgovarajućim kazneno-popravnim zavodima i nadležnim ministarstvima.

Članovi Neovisnog povjerenstva su u 2022. godini, posredstvom Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, bili uključeni u aktivnosti izaslanstva Pododbora za sprječavanje mučenja i drugih okrutnih, nečovječnih ili ponižavajućih postupaka ili kazni (SPT). U vezi s tim, 12. prosinca 2022. održan je sastanak s izaslanstvom, a u ime Neovisnog povjerenstva bile su mu nazočne Azra Alajbegović, prva zamjenica predsjednika Neovisnog povjerenstva, i Ivana Lovrić, tajnica Neovisnog povjerenstva.

Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Neovisnog povjerenstva

Od 1. 1. 2022. do 31. 12. 2022. Neovisno povjerenstvo održalo je 12 sjednica:

Sjednice	Datum održavanja sjednice
72. sjednica	27. 1. 2022. od 17 sati
73. sjednica	14. 2. 2022. od 17 sati

74. sjednica	21. 3. 2022.	od 17 sati
75. sjednica	11. 4. 2022.	od 17 sati
76. sjednica	11. 5. 2022.	od 17 sati
77. sjednica	15. 6. 2022.	od 17 sati
78. sjednica	12. 7. 2022.	od 17 sati
79. sjednica	29. 8. 2022.	od 17 sati
80. sjednica	26. 9. 2022.	od 17 sati
81. sjednica	20. 10. 2022.	od 17 sati
82. sjednica	17. 11. 2022.	od 17 sati
83. sjednica	5. 12. 2022.	od 17 sati

Na ovim sjednicama Neovisno povjerenstvo razmatralo je i usvojilo ukupno 60 točaka dnevnog reda i 21 podtočku. Obrađeno je i pripremljeno 68 akata i predmeta koji su otpremljeni na određene adrese (upravama KPZ-ova, Ministarstvu pravde BiH, entitetskim ministarstvima pravde, određenim zatvorenicima i pritvorenicima u KPZ-ima i sl.). Također, Neovisno povjerenstvo je u izvještajnom razdoblju razmatralo i pristigle pritužbe zatvorenika i pritvorenika iz nadležnosti ovoga tijela, kojih je u izvještajnom razdoblju bilo ukupno 16, što je zahtijevalo pismenu korespondenciju sa Zavodom za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, Ministarstvom pravde BiH te zatvorenicima i pritvorenicima.

1. Usvajanje Izvješća o radu Neovisnog povjerenstva za 2021. godinu

Neovisno povjerenstvo je na 73. sjednici, održanoj 14. 2. 2022., usvojilo i Parlamentarnoj skupštini BiH podnijelo Izvješće o radu Neovisnog povjerenstva za 2021. godinu.

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH je dopisom broj: 01-50-1-15-29/22 od 7. 6. 2022. obavijestio ovo tijelo da na 29. sjednici, održanoj 7. 6. 2022., u drugom krugu glasovanja nije usvojio Izvješće o radu Neovisnog povjerenstva za 2021. godinu.

Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je dopisom broj: 02-50-6-16-23/22 od 16. 6. 2022. obavijestio ovo tijelo da je na 23. sjednici, održanoj 15. 6. 2022., usvojio Izvješće o radu Neovisnog povjerenstva za 2021. godinu.

2. Financijsko poslovanje Neovisnog povjerenstva

Odlukom Zajedničkog povjerenstva za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH o naknadama za rad u Neovisnom povjerenstvu, broj: 03/5-50-14-11-11,9/16 od 14. 6. 2016.,

utvrđena je naknada članovima Neovisnog povjerenstva u mjesečnom iznosu od jedne osnovice za obračun plaće zaposlenima u institucijama BiH, koja je do lipnja 2022. iznosila 475,60 KM a usvajanjem Zakona o proračunu institucija BiH za 2022. povećana je na 535 KM. Član Neovisnog povjerenstva ima pravo na naknadu samo ako je nazočan sjednici Neovisnog povjerenstva.

Financijski plan i program Neovisnog povjerenstva za 2023. godinu utvrđen je i jednoglasno usvojen na 79. sjednici, održanoj 29. 8. 2022.:

- naknade članovima Neovisnog povjerenstva _____44.000,00 KM
- detaljne kontrolne i *ad hoc* posjeti zatvorima _____15.000,00 KM

(Zavodu za izvršavanje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine i drugim ustanovama sukladno potrebama).

Financijski plan i program Neovisnog povjerenstva za 2023. godinu je, sukladno Poslovniku o radu Neovisnog povjerenstva, prosljeđen Zajedničkom povjerenstvu za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH.

Odjeljak B. Posjeti Neovisnog povjerenstva kazнено-popravnim zavodima u BiH

U 2022. godini (od 1. 1. do 31. 12.) Neovisno povjerenstvo obavilo je dva najavljena posjeta Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH.

1. Najavljeni posjet Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH od 11. 5. 2022.

Najavljeni posjet Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH obavljen je 11. 5. 2022. Posjet je obavljen u sastavu: Mile Lasić, predsjednik Neovisnog povjerenstva, Azra Alajbegović, prva zamjenica predsjednika Neovisnog povjerenstva, Aleksandar Faladžić i Vedad Gurda, članovi Neovisnog povjerenstva, te Ivana Lovrić, tajnica Neovisnog povjerenstva.

Tijekom posjeta obavljen je razgovor s Sinišom Perkovićem, upravnikom Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, Verom Ćosić, odgajateljicom, i Markom Pepicom, voditeljem paviljona „A“ Zavoda.

Predsjednik Neovisnog povjerenstva istaknuo je da je posjet organiziran sukladno dogovoru s posljednje sjednice Neovisnog povjerenstva, ali i sukladno Planu rada Neovisnog povjerenstva za 2022. godinu. Razlog posjeta su predstavke (žalbe) zatvorenika koje je zaprimilo Neovisno povjerenstvo te realizacija preporuka koje je Neovisno povjerenstvo uputilo Zavodu prilikom prethodnih posjeta.

I.

U uvodu u razgovor s članovima Neovisnog povjerenstva upravnik Zavoda Siniša Perković istaknuo je da se u Zavodu trenutačno nalazi **45** pritvorenih osoba i **232** zatvorene osobe.

Što se tiče radno-okupacijskog tretmana zatvorenika, upravnik je istaknuo da su vrlo ozbiljno pokrenuli radni angažman zatvorenika. Osnovani su gospodarsku jedinicu „Concordia“ i polako počinju radne aktivnosti. Naglasio je kako su, od šest radionica (hala) koje Zavod ima, trenutačno popunjene tri. U jednoj hali nalaze se četiri šivaća stroja i dva horizontalna noža koje je Zavod dobio od Vijeća Europe. Angažirali su vanjskog suradnika koji obučava zatvorenike na strojevima i za početak je planirano šivanje sjedalica. Također je potpisan ugovor s tvrtkom *Perić*, koja bi u jednoj od hala u Zavodu sklapala namještaj, a zatvorenici bi bili angažirani kao radna snaga. Nadalje, u jednoj hali je tvrtka za sklapanje reklama, u kojoj su zatvorenici također radna snaga. Upravnik Zavoda istaknuo je da zatvorenici izražavaju želju za radnim angažmanom i angažiraju se prema mogućnostima i potrebama Zavoda. Također je naglasio da su u ovom Zavodu smješteni i zatvorenici starije dobi, koji zbog zdravstvenog stanja ne mogu biti radno angažirani, kao i određeni broj zatvorenika koji ne smiju biti radno angažirani zbog sigurnosnih razloga, jer spadaju u skupinu visoko rizičnih zatvorenika.

Trenutačno je u Zavodu radno angažirano 127 zatvorenika kako slijedi:

Kuhinja	41
Pekara	16
Frizeri	4
Vešeraj	12
Održavanje čistoće unutarnjeg dijela Zavoda	9

Održavanje čistoće vanjskoga kruga Zavoda	9
Pomoćni radnik, održavanje čistoće i higijene zatvorenika s posebnim potrebama	7
Krojačka radionica	4
Kantina	2
Radionica za namještaj	6
Održavanje na poslovima:	
- molera	6
- električara	2
- vodoinstalatera	2
Pomoćni radnik u skladištu	1

U razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva upravnik Zavoda osvrnuo se na Pravilnik o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Istaknuo je kako je prije pet mjeseci primljeno 50 novih zatvorskih stražara i da ih 12 prelazi iz Granične policije BiH.

Što se tiče odgajatelja, trenutačno ih prema Pravilniku nedostaju dva, za koje će uskoro biti raspisan natječaj. Veliki problem je nedostatak liječnika, jer se na dva natječaja nitko nije prijavio. Ono što je bitno istaknuti, a na što je Neovisno povjerenstvo ukazivalo i u prethodnim izvješćima, jest veoma niska plaća zavodskih stražara u odnosu na entitetske zavodske stražare, pa i stražare u drugim institucijama na državnoj razini. Iz toga proizlazi da je već pet zavodskih stražara prešlo u MUP Kantona Sarajevo.

II.

Tijekom posjeta Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH obavljen je povjerljiv razgovor sa zatvorenikom E. B.-om, koji je u više navrata pisao Neovisnom povjerenstvu moleći da ga se posjeti. Zatvorenik E. B. najprije je odbio razgovor s članovima Neovisnog povjerenstva, da bi se ipak predomislio i pristao na razgovor. Članovi Neovisnog povjerenstva su prije početka razgovora sa zatvorenikom obavili razgovor s Verom Ćosić, matična odgajateljica zatvorenika, i Markom Pepicom, voditeljem paviljona „A“ Zavoda u kojem je smješten zatvorenik, te ostvarili uvid u osobni dosje zatvorenika.

Prema izjavi odgajateljice i voditelja paviljona „A“, E. B. je zatvorenik koji je u ovaj zavod prebačen iz Kazneno-popravnog zavoda Zenica i najdulje je u zatvoru. U većini slučajeva je konfliktni i ne može prihvatiti autoritet pa je stalno u sukobu sa stražarima. Pokušali su ostvariti

drukčiji tretman, ali ništa nije uspijevalo. Stalno narušava kućni red, napada i prijeti stražarima nakon čega završi u samici. Po izlasku iz samice malo se smiri, ali vrlo kratko, te nastavlja po starom. Kao radna okupacijska terapija nuđeno mu je da bude higijeničar u svome paviljonu, no odbio je. Smatraju da je njegov najveći izvor problema premještaj iz Kazneno-popravnog zavoda Zenica u ovaj zavod te treba vremena da prihvati nove okolnosti.

U razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva zatvorenik E. B. je istaknuo da je vrlo nezadovoljan uvjetima u Zavodu, da se prema njemu ponašaju nečovječno i da ga svakodnevno maltretiraju. U više se navrata obraćao Tužiteljstvu BiH, Sudu BiH, ombudsmanima za ljudska prava BiH i CPT-u. Obraćao se i Ministarstvu pravde BiH zahtjevom za premještaj, odnosno za vraćanje u Kazneno-popravni zavod Zenica, ali je dobio odgovor da je zahtjev preuranjen. Istaknuo je kako je 3-4 puta tražio sastanak s upravnikom, ali ga on nikada nije primio. Također je istaknuo da za 29 godina, koliko je u zatvoru, nikad nije bio u lošijem psihičkom stanju te smatra nužnim pregled stručne osobe, odnosno procjenu njegova psihičkog i fizičkog zdravlja. Ukoliko se procijeni da njegovo duševno stanje nije dobro, onda zahtijeva smještaj u zdravstvenu ustanovu. Istaknuo je da u Zavodu vlada diskriminacija na nacionalnoj i vjerskoj osnovi te da se svakodnevno krše ljudska prava zatvorenika. Za primjer je istaknuo kako svaki dan od 16.00 do 20.30 sati na slavini teče samo vruća voda, nema pitke vode, poligon nema nadstrešnicu i, ako pada kiša, nema uvjeta za šetnju.

Na osnovi navedenog, Neovisno povjerenstvo daje sljedeću

P R E P O R U K U

Zavod za izvršenje kaznenih sankcija pritvora i drugih mjera BiH, u skladu s člankom 74. stavak (4) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera, treba osigurati da je voda za piće stalno dostupna pritvorenicima i zatvorenicima.

2. Najavljeni posjet Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH od 5. 12. 2022.

Najavljeni posjet Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH obavljen je 5. 12. 2022. Posjet je obavljen u sastavu: Mile Lasić, predsjednik Neovisnog povjerenstva, Azra Alajbegović, prva zamjenica predsjednika Neovisnog povjerenstva, Aleksandar Faladžić, član Neovisnog povjerenstva, te Ivana Lovrić, tajnica Neovisnog povjerenstva.

Tijekom posjeta obavljen je razgovor s upravnikom Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH Sinišom Perkovićem, načelnicom tretmana Delajdom Kurić-Hodžić te odgajateljima Verom Ćosić i Aleksandrom Miloševićem.

Predsjednik Neovisnog povjerenstva istaknuo je da je posjet organiziran sukladno dogovoru s posljednje sjednice Neovisnog povjerenstva, ali i sukladno Planu rada Neovisnog povjerenstva za 2022. godinu. Također je istaknuo da su povod za posjet bile predstavke (žalbe) zatvorenika koje je zaprimilo Neovisno povjerenstvo.

U uvodu u razgovor s članovima Neovisnog povjerenstva upravnik Zavoda Siniša Perković istaknuo je da su u Zavodu trenutačno **46** pritvorenika i **214** zatvorenika.

Tretman resocijalizacije zatvorenika teče po planu i mogu se pohvaliti da je trenutačno veća ponuda radnog angažmana od potražnje. Što se tiče pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, upravnik je istaknuo da je putem natječaja primljeno deset novih policijskih službenika, a 12 ih je prešlo iz Granične policije BiH i počinju s radom 1. 1. 2023. godine. Također je istaknuo kako je i dalje veliki problem nedostatak liječnika, jer sadašnja liječnica ide u mirovnu, a primanje novog je dugotrajan proces.

Razgovor sa zatvorenicima i njihovim odgajateljima

I. Zatvorenik I. Ć.

Zatvorenik I. Ć. obratio se Neovisnom povjerenstvu pismenim putem zamolbom za pomoć i djelovanje. Naime, u svojoj predstavi navodi kako su, tijekom njegova boravka u zavodskom stacionaru, ušla dva zatvorska policajca i počela vikati na njega optužujući ga da je pošarao i ošteti špijunku na vratima. Prilikom toga ga je jedan od policajaca fizički napao, iako je zatvorenik uporno tvrdio da to nije učinio. Također je istaknuo kako su s konkretnim slučajem bile

upoznate medicinska sestra u Zavodu i liječnica, koja mu je dala tabletu za smirenje. Kako se on već dulje vrijeme nalazi u stacionaru i koristi lijekove zbog psihičkih problema, smatra da ga na ovaj način dodatno psihički maltretiraju i ugrožavaju njego zdravstveno stanje.

Neovisno povjerenstvo je povodom ove predstavke, u granicama svojih nadležnosti, tražilo od uprave Zavoda da se pismeno izjasni o navodima i pritužbama zatvorenika I. Ć.-a. Tom prilikom i dolaskom u Zavod obavilo je i razgovor s njegovim odgajateljima. Odgajateljica Vera Ćosić istaknula je da je I. Ć. zatvorenik kojemu su utvrđene duševne smetnje i da mu se stanje pogoršalo nedavnom smrću majke. Boravio je u paviljonu „B“, ali je tražio izmještanje u paviljon „A“, što mu uprava Zavoda po procjeni nije odobrila u tom trenutku. Nakon toga je počeo raditi disciplinske prekršaje s ciljem premještaja u paviljon „A“, što je na kraju i učinjeno. Odgajateljica je istaknula kako se ispostavilo da je tamo ipak našao svoj mir. Što se tiče konkretnog slučaja na koji se žalio, uprava Zavoda ostala je pri svojim tvrdnjama koje je i pisanim putem dostavila ovome tijelu, a to je da prilikom predmetnog događaja i razgovora sa zatvorenikom I. Ć.-om nije bilo tjelesnog kontakta između njega i zavodskih službenika i da zdravstvena služba nije zabilježila tjelesne ozljede.

U razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva zatvorenik I. Ć. istaknuo je kako se zbog predmetnog događaja žalio na više adresa (Ministarstvu pravde BiH, ombudsmanima za ljudska prava BiH itd.), ali nije dobio konkretan odgovor. Ima primjedbu što ga nitko iz uprave Zavoda nije pozvao da se izjasni o ovome događaju te kako nikada nije ni upoznao upravnika Zavoda. Istaknuo je da ima problem i s tretmanom te da od srpnja nema tretman ni s jednim odgajateljem. Odgajatelj mu je bila Vera Ćosić, kao i svima u tom paviljonu, a samo je njemu dodijeljen odgajatelj Aleksandar Milošević pa osjeća da je na neki način diskriminiran u odnosu na druge zatvorenike i za to krivi načelnicu tretmana Delajdu Kurić-Hodžić.

Istaknuo je da nakon tog događaja više nije imao konfliktnih situacija.

Neovisno povjerenstvo je na kraju razgovora zatražilo od uprave Zavoda dostavu medicinske dokumentacije zatvorenika I. Ć.-a.

II. Zatvornik M. J.

Zatvorenik M. J. uputio je svoju predstavku Zajedničkom povjerenstvu za ljudska prava Parlamentarne skupštine BiH, koje ju je prosljedilo Neovisnom povjerenstvu na daljnje

postupanje. Razmatrajući predmetnu predstavku, Neovisno povjerenstvo konstatiralo je da se zatvorenik u najvećoj mjeri žali na uvjete boravka u Zavodu, na postupanje zavodskih službenika, kako prema njemu tako i prema nekolicini zatvorenika, kao i na tretman resocijalizacije. Neovisno povjerenstvo je povodom ove predstavke, u granicama svojih nadležnosti, tražilo od uprave Zavoda da se pismeno izjasni o navodima u predstavi. Tom prilikom i dolaskom u Zavod obavilo je razgovor s upravom i njegovom odgajateljicom koji su potvrdili navode iz očitovanja dostavljenog Neovisnom povjerenstvu. Istaknuli su da je Zavod osigurao zatvorenicima sudjelovanje u raznim sportskim aktivnostima (individualnim – korištenje dvorane za *fitness* ili kolektivnim - tenis, odbojka i košarka). Kolektiv u kojemu je zatvorenik M. J. sudjeluje u sportskim aktivnostima dva puta tjedno u trajanju od 1 sat i 30 min, što je ukupno 3 sata. Također se provode aktivnosti na uspostavi sekcija u Zavodu, a zatvorenici mogu koristiti i zavodsku knjižnicu. U nastavku su istaknuli kako ne postoje dokazi ni indicije da ovlašteni zavodski službenici u obavljanju poslova i zadataka na bilo koji način diskriminiraju ili uznemiravaju zatvorenike. Odgajateljica Vera Čosić istaknula je da zatvorenik M. J. ima dobro i loše razdoblje u ponašanju, a trenutačno je u mirnijoj fazi.

U razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva zatvorenik M. J. istaknuo je da je tretman u Zavodu jako loš, da je bolje uvjete imao u Kazneno-popravnom zavodu Zenica, odakle je i stigao. Žali se na ponašanje zavodskih službenika te ističe da uprava Zavoda nije upoznata sa situacijom u Zavodu. Istaknuo je i da teško podnosi to što, s obzirom na djelo za koje je osuđen, nema pravo na izlaske za vikend niti na uvjetni otpust. Državljanin je Republike Srbije i tražio je izručenje, ali ga oni, kako kaže, ne žele.

III. Zatvorenik E. B.

Zatvorenik E. B. u više je navrata pisao predstavke Neovisnom povjerenstvu, koje ga je prilikom posljednjeg dolaska u Zavod i posjetilo. Ovaj put zatvorenik E. B. odbio je razgovor s članovima Neovisnog povjerenstva.

U razgovoru s članovima Neovisnog povjerenstva uprava Zavoda i odgajateljica zatvorenika Vera Čosić istaknuli su da je, na inzistiranje i zdravstvene službe Zavoda i Neovisnog povjerenstva, u JZU Zavod za forenzičku psihijatriju Sokolac zatvorenika E. B.-a pregledalo stručno medicinsko osoblje, čiji je nalaz predočen članovima Neovisnog povjerenstva.

Istaknuli su da je i dalje nezadovoljan tretmanom u Zavodu te da se svakih šest mjeseci obraća Ministarstvu pravde BiH zahtjevom za vraćanje u Kazнено-popravni zavod Zenica.

Na temelju navedenog, Neovisno povjerenstvo daje sljedeću

P R E P O R U K U

Zavod za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH treba uložiti dodatni napor u tretman zatvorenika, kako bi se smanjila njihova potreba za pisanjem predstavki iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva.

Odjeljak C. Javnost rada

Sjednice Neovisnog povjerenstva pratili su zaposleni u Sektoru za odnose s javnošću Tajništva Parlamentarne skupštine BiH, a predsjednik Neovisnog povjerenstva je, na zahtjev predstavnika medija u BiH, davao i usmene izjave u vezi s radom Neovisnog povjerenstva.

Prema članku 17. Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva, podaci i informacije koje se prikupe prilikom kontrole te sadržaj obavljenih razgovora s osobama lišenim slobode, kao i drugim osobama koja mogu dati relevantne podatke, povjerljive su prirode.

Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu

Zajednička služba Tajništva Parlamentarne skupštine BiH, u skladu s člankom 24. Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva, pružala je svu administrativno-tehničku i stručnu podršku u radu Neovisnog povjerenstva. Zajednička služba osigurala je potrebne uvjete za rad Neovisnog povjerenstva angažiranjem stručnog osoblja, ali i osiguravanjem materijalno-tehničkih i drugih uvjeta za nesmetan rad.

POGLAVLJE IV. PREPORUKE

Neovisno povjerenstvo predlaže Parlamentarnoj skupštini BiH da usvoji ovo izvješće s navedenom preporukom:

- 1. Potrebno je kontinuirano raditi na unaprjeđenju zavodskog tretmana zatvorenika i pritvorenika u Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija pritvora i drugih mjera BiH:**
 - povećanjem broja odgajatelja i zavodskih čuvara te osiguranjem njihove stalne edukacije;
 - povećanjem broja radionica i sekcija u svrhu radno-okupacijskog tretmana;
 - povećanjem finansijskih i drugih materijalnih sredstava za bolje i učinkovitije funkcioniranje Zavoda.

PREDSJEDNIK NEOVISNOG POVJERENSTVA

Dr. sc. Mile Lasić

PRILOG: Tablični prikaz održanih sjednica u 2022. i nazočnost članova Neovisnog povjerenstva